Trojlístok, n.o., Kotrádova 2, 080 01 Prešov, IČO 45738751, DIČ 202 355 1871, tel. č. 051/7754479,
www.trojlistokno.sk, trojlistokno@gmail.com

VÝROČNÁ SPRÁVA O ČINNOSTI A HOSPODÁRENÍ NEZISKOVEJ ORGANIZÁCIE TROJLÍSTOK,

ZA ROK 2019

vypracovaná v zmysle
zákona č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby v znení neskorších predpisov

14. júla 2020
Prešov

OBSAH

1	ZÁKLADNÉ ÚDAJE O NEZISKOVEJ ORGANIZÁCIE TROJLÍSTOK	2
	1.1 Orgány neziskovej organizácie	3
	1.2 Vznik a východiskové koncepty činnosti organizácie	4
2	ODBORNÁ ČINNOSŤ VYKONÁVANÁ V KALENDÁRNOM ROKU 2019	5
	2.1 Charakteristika odborných činností neziskovej organizácie v roku 2019	5
	2.2 Cieľové skupiny	7
3	PERSONÁLNE ZABEZPEČENIE ODBORNEJ ČINNOSTI V ROKU 2019	8
4	MIMORIADNE UDALOSTI V ROKU 2019	10
5	FINANCOVANIE ČINNOSTI V ROKU 2019	10
	5.1 Ročná účtovná závierka	11
6	NÁKLADY NA ČINNOSŤ V OBLASTI VÝSKUMU A VÝVOJA	12
7	ÚDAJE O VLASTNÝCH AKCIÁCH A INÝCH PODIELOCH	12
8	NÁVRH NA ROZDELENIE ZISKU ALEBO VYROVNANIE STRATY	12
9	ZLOŽKY ORGANIZÁCIE V ZAHRANIČÍ	12
10	ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	12
11	PREDPOKLADANÝ BUDÚCI VÝVOJ ČINNOSTI ORGANIZÁCIE	12
12	ZHODNOTENIE PRÍNOSOV ODBORNEJ ČINNOSTI V ROKU 2019	13
Príloha č. 1 - Prehľad klientely organizácie za rok 2019		16

1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE O NEZISKOVEJ ORGANIZÁCII TROJLÍSTOK

Nezisková organizácia Trojlístok, Kotrádova 2, 080 01 Prešov (ďalej len „organizácia") **vznikla** 21. júna 2012 a 4. júla 2012 bola zapísaná Obvodným úradom Prešov, odborom všeobecnej vnútornej správy, ako nezisková organizácia poskytujúca všeobecne prospešné služby do **registra neziskových organizácií** poskytujúcich všeobecne prospešné služby, podľa § 11, ods. 1) *zákona č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby* pod č. OVVS-364/2012-NO.

Zakladateľkou neziskovej organizácie bola PhDr. Mgr. Gabriela Šostáková, Kotrádova 2, Prešov.

Predmetom činnosti neziskovej organizácie je poskytovanie všeobecne prospešných služieb:

a) poskytovanie zdravotnej starostlivosti,
b) poskytovanie sociálnej pomoci a humanitárnej starostlivosti,
c) poskytovanie sociálnych služieb podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov,
d) poskytovanie sociálnych služieb podľa zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele v znení neskorších predpisov realizácia opatrení,
e) vykonávanie prevencie v oblasti sociálnej práce, hlavne pri práci so závislými od psychotropných látok,
f) ochrana ľudských práv a základných slobôd,
g) výskum, vývoj, vedecko-technické služby a informačné služby,
h) ochrana zdravia obyvateľstva,
i) služby na podporu regionálneho rozvoja a zamestnanosti,
j) poskytovanie sociálneho poradenstva podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov,
k) vykonávanie opatrení sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately v súlade s ust. § 11, ust. § 12, ust. § 13 zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele v znení neskorších predpisov,
l) zariadenie sociálnej služby Denný stacionár, podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov,
m) poskytovanie psychologickej starostlivosti,
n) realizácia odborných, preventívno-výchovných, kultúrno-spoločenských, vzdelávacích, osvetových aktivít a programov,
o) organizácia osvety, propagácia a realizácia prevencie sociálno-patologických javov,
p) vedecko-výskumná, vývojová, informačná, publikačná, projektová a propagačná činnosť.

Predmet činnosti podľa vyššie uvedeného, písm. m) až p) bol doplnený s účinnosťou od 27. júna 2019, rozhodnutím Okresného úradu Prešov, odbor všeobecnej vnútornej správy, pod číslom OVVS-OU-OVVS1-2019/034412-NO/Cm.

Organizácia v roku 2019 poskytovala **sociálne služby** a vykonávala **opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately**.

Na základe rozhodnutia ministerstva o udelení akreditácie č. s. 6408/2015-M_OSS a č. z. 9450/2015 zo dňa 24. februára 2015 a na základe rozhodnutia ministerstva o predĺžení akreditácie č. s. 6915/2018-M_OSS zo dňa 28. februára 2018 poskytovala organizácia

špecializované sociálne poradenstvo podľa § 19, ods. 3 *zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní* (živnostenský zákon) *v znení neskorších predpisov.*

Organizácia vykonávala aj v roku 2019 **terénnu sociálnu službu krízovej intervencie** podľa § 24a *zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní* (živnostenský zákon) *v znení neskorších predpisov* na základe registrácie Prešovského samosprávneho kraja od 1. októbra 2014 na dobu neurčitú.

Na základe rozhodnutia o udelení akreditácie pod číslom 11641/2017-M_OSSODRAK zo dňa 6. júla 2017 a na základe rozhodnutia o predĺžení akreditácie č. sp 11864/2019-M_OAK, č. z.: 24251/2019 organizácia vykonávala v roku 2019 **opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately** podľa § 11, ods. 1, písm. c) *zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov.*

S účinnosťou od 30. septembra 2019 je organizácia tiež akreditovaným subjektom pre poskytovanie opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v centre pre deti a rodiny, konkrétne **Centra pre deti a rodiny Zmena**, podľa rozhodnutia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky o udelení akreditácia č. spisu 17557/2019-M_OAK, č. záznamu 50298/2019. Uvedené opatrenia SPODaSK sú vykonávané za účelom podľa § 45 ods. 1 písm. b) a c), formou podľa § 45 ods. 4 písm. b) a c), v rámci ktorých vykonáva opatrenia podľa § 37 ods. 2 písm. d) zákona č. 36/2005 Z. z. a § 11 ods. 3 písm. b) bod 2 až 4 a § 12 ods. 1 písm. b) a d), v prostredí podľa § 4 ods. 1 písm. a) až d) a § 4 ods. 6, pre klientov podľa § 59 ods. 1 *zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov* (bližšie o činnosti CDR viď časť 2.1 Charakteristika odborných činností neziskovej organizácie v roku 2019).

1.1 Orgány neziskovej organizácie

Orgánmi neziskovej organizácie sú:

- správna rada – najvyšší orgán,
- riaditeľka – štatutárny orgán,
- revízor – kontrolný orgán.

Riaditeľkou a štatutárnou zástupkyňou neziskovej organizácie je s účinnosťou od 27. júna 2019 Doc. PhDr. Denisa Šoltésová, PhD., na základe rozhodnutia Okresného úradu Prešov, odbor všeobecnej vnútornej správy, pod číslom OVVS-OU-OVVS1-2019/034412-NO/Cm.

Správna rada má 4 členov. Správna rada zasadala v roku 2019 3-krát. Jej predsedníčkou je PhDr. Mgr. Gabriela Šostáková, ktorá je zároveň **zodpovednou zástupkyňou** pre výkon opatrení SPODaSK a pre poskytovanie sociálnych služieb.

Revízorom neziskovej organizácie je M. Šosták.

V roku 2019 došlo k zásadným zmenám vo vedení organizácie. Ako je zrejmé z vyššie uvedeného, post riaditeľky aktuálne zastáva Doc. PhDr. Denisa Šoltésová, PhD. Rovnako došlo k zmenám v personálnom obsadení orgánov organizácie.

1.2 Vznik a východiskové koncepty činnosti organizácie

Organizácia vznikla, ako je už uvedené, v roku 2012. Jej založenie bolo podmienené viacerými dôvodmi. Prvotným dôvodom bola **neuspokojivá situácia v oblasti poskytovania** adekvátnej, odbornej, špecializovanej **pomoci** užívateľkám a užívateľom psychoaktívnych látok, osobám so škodlivými návykovými činnosťami, závislým osobám a ich blízkym v regióne. Absentovali špecialistky a špecialisti na túto problematiku – ani v roku 2019 sa táto situácia výraznejšie nezmenila, hoci v Poprade je otvorená psychiatrická ambulancia s ponukou expertízy v oblasti medicína drogových závislostí a v rovnako Fakultná nemocnica s poliklinikou J. A. Reimana v Prešove v rámci ošetrovacej jednotky C (medicína drogových závislostí) zabezpečuje špecializovanú režimovú liečbu pre túto cieľovú skupinu (vykonáva aj liečbu nariadenú súdom). Stále však chýbajú dostupné a komplexné možnosti pomoci, ktoré by reálne zohľadnili potreby komunity.

Dôležitým stimulom pre vznik organizácie bol aj proces **prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb** (tzv. proces transformácie a deinštitucionalizácie sociálnych služieb). Východiskami tohto procesu, o. i., je aj preferovanie ambulantných služieb pred službami pobytovými a podpora čo najdlhšieho zotrvania v domácom prostredí, aj kvôli snahe o minimalizáciu sociálneho vylúčenia a pasivity. Organizácia vznikala s cieľom doplniť aktuálne služby. Neskôr sa ukázalo, že činnosťou v zásade kompenzuje nedostatočné služby pre cieľovú skupinu v lokalite a regióne. Ide o službu dostupnú, nízkoprahovú, individualizovanú a flexibilnú, ktorá umožňuje klientele pri riešení problémov súvisiacich s užívaním psychoaktívnych látok či súvisiacich s návykovými činnosťami ostať v prirodzenom prostredí, udržať rodinné a komunitné vzťahy, neprerušovať vzdelávanie či prácu, príp. len na minimálny čas.

Rovnako dôležitým dôvodom vzniku organizácie je aj presvedčenie zakladateľky a odborného tímu o nevyhnutnosti komplexného nazerania a teda aj riešenia problematiky, ako vyplýva aj z konceptu **ekologickej perspektívy v sociálnej práci.** Táto teória je základným teoretickým a konceptuálnym rámcom činnosti organizácie. Zdôrazňuje nevyhnutnosť komplexného vnímania sociálneho fungovania, upozorňuje na potrebu vnímať v každom narušení sociálneho fungovania vzájomné prepojenie rôznych systémov a systémových úrovní. Teda, pri predchádzaní a/alebo riešení narušenia sociálneho fungovania osoby z dôvodu užívania psychoaktívnych látok alebo kvôli návykovým činnostiam je nevyhnutné brať na zreteľ jej komplexné vzťahy v prostredí a s prostredím, v rodine, v susedstve, v škole či práci, v blízkom okolí, ale aj v kontextoch politických či kultúrnych. Pri snahe o zmenu u jednotlivca je nevyhnutná zmena v jeho vzťahoch s prostredím, čo platí obojstranne.

Ostatným, nie však hierarchicky, dôvodom založenia organizácie bola aj potreba reflektovať **aktuálne trendy v riešení tejto problematiky**, nereplikovať tradičné postupy, ak nie sú efektívne, ale ponúknuť také individualizované možnosti pomoci, ktoré zohľadňujú reálne potreby jednotlivca v prostredí a potreby komunity, kladú dôraz na informovaný prístup založený na dôkazoch, ľudské práva, zdravie a bezpečnosť, bez patologizujúcej a stigmatizujúcej (zároveň kriminalizujúcej) optiky, ktorej dôsledkami sú práve zhoršovanie rizík a dôsledkov užívania psychoaktívnych látok či návykových činností.

S týmito východiskami boli koncipované programy prevencie a pomoci, ktoré potvrdili svoju opodstatnenosť a význam v systéme komplexnej ponuky pomoci klientkam a klientom, nielen svojim prístupom, ale aj skutočnými výsledkami.

2 ODBORNÁ ČINNOSŤ VYKONÁVANÁ V KALENDÁRNOM ROKU 2019

Ako je zrejmé z už uvedeného, východiskovými princípmi práce organizácie s klientelou a v komunite sú najmä:

- **dôraz na aktuálne trendy v protidrogovej problematike** - teda nie „nulová tolerancia" a „vojna proti drogám", ale informovaný prístup založený na dôkazoch, orientácia na podporu zdravia, bezpečnosť, ľudské práva, s ponukou pomoci promptne reagujúcej na reálne potreby cieľových skupín v komunite. Tento dôraz je zrejmý aj z flexibilnej ponuky individualizovaných možnosti pomoci, ktoré kopírovali aj trendy v komunite (napr. vlna mladých dospelých „tramalistov" od roku 2013, „hráčov" od roku 2015, pričom od roku 2017 online hráčov, vlna detí a mládeže z pouličných partií a osôb so sebapoškodzovaním najvýraznejšie od roku 2018 a i.);
- **destigmatizujúca optika** – teda nielen snaha minimalizáciu rizík a poškodení, ale prioritne kvalita života a zdravý životný štýl s rešpektujúcim prístupom a snaha o odtabuizovanie predmetnej problematiky. Pomoc je dostupná, vybavením, usporiadaním a prístupom odborného tímu organizácia vyjadruje rešpekt a úctu ku klientele, preventívne aj intervenčné činnosti sú zamerané na ľudské práva, podporu potenciálu a silných stránok, autonómne a zodpovedné rozhodnutia;
- **holistický prístup s individualizovanými riešeniami** – teda zapojenie jednotlivcov, skupín a komunity do riešenia tejto problematiky. Dôraz na verejné zdravie a bezpečnosť, odmietanie patologizácie a kriminalizácie. Ambulantná a terénna forma pomoci umožňuje kreovanie flexibilných kombinácií rôznych typov pomoci tak, aby zodpovedali špecifikám každého klientka či každej klientky.

Hoci program pomoci poskytovaný v organizácii nenahrádza tradičné spôsoby pomoci cieľovej skupine, je dôležitým prvkom na kontinuu v systéme pomoci: predliečebné poradenstvo – liečba – následná starostlivosť (vrátane doliečovania) – k plnej sociálnej integrácii (pričom organizácia sa orientuje najmä na predliečebné poradenstvo a následnú starostlivosť).

2.1 Charakteristika odborných činností organizácie v roku 2019

Organizácia už tradične aj v roku 2019 poskytovala holistickú pomoc pre užívateľky a užívateľov psychoaktívnych látok, osoby so škodlivými návykovými činnosťami a ich blízkych v rámci **programu koncipovanému v štyroch oblastiach pomoci**:

- Program celostného manažmentu pomoci mladým dospelým osobám s látkovou a nelátkovou závislosťou,
- Program celostného manažmentu pomoci závislým osobám,
- Program celostného manažmentu pomoci mladistvým osobám s rizikovým správaním z dôvodu užívania psychoaktívnych látok a závislostí od nich alebo od škodlivých návykových činností,
- Program celostného manažmentu pomoci kodependentným osobám.

Prvé tri sú zostavené ako preventívno-intervenčné programy so zreteľom na špecifiká jednotlivých vekových skupín (mladiství, mladí dospelí, dospelí), štvrtý so zameraním na skupinu osôb, ktorých situácia je zásadne komplikovaná prítomnosťou osôb nad/užívajúcich psychoaktívne látky, osôb s návykovými činnosťami či osôb so závislosťou (ide tzv. spoluzávislé osoby či kodependentné osoby).

Organizácia poskytuje **ambulantnou a terénnou formou sociálnych služieb a opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately**, na základe komplexity implementovaných prístupov, individuálne a skupinové sociálne a psychologické poradenstvo a starostlivosť, krízovú intervenciu, opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, preventívne, osvetové, vzdelávacie aktivity, s nosným zameraním na predliečebné poradenstvo a následnú starostlivosť. Kľúčovými piliermi práce sú stále dostupnosť, komplexnosť, diskrétnosť, rešpekt, dôvera a individuálny a kontinuálny prístup. Činnosti so špecifickým významom pre klientelu organizácie a zvlášť pre komunitu aj v roku 2019 boli **online poradňa,** realizácia **preventívnych programov** na školách, vo väzniciach a pre nezamestnaných a zorganizovanie **podujatia pre odbornú verejnosť**, aj tento rok odbornej diskusie za okrúhlym stolom.

Uvedené činnosti boli v roku 2019 realizované v rámci dvoch jadrových odborných registrovaných činností. Išlo najmä:

- poskytovanie sociálnych služieb, a to **základného a špecializovaného sociálneho poradenstva** (§ 19 ods. 2 a 3) a **terénnej služby krízovej intervencie** (§ 24a) podľa *zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní* (živnostenský zákon) *v znení neskorších predpisov,*
- a realizáciu **opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately** podľa § 11 ods. 1 písm. c) *zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov.*

V roku 2019 získala organizácia akreditáciu na vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v **Centre pre deti a rodiny Zmena**, ktoré bolo zriadené na účel podľa:

- § 45 ods. 1 písm. b) *zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov* na vykonávanie výchovných opatrení podľa § 12 ods. 1 písm. b) a d), výchovných opatrení, ktorými je uložená povinnosť podrobiť sa sociálnemu poradenstvu, alebo inému odbornému poradenstvu, povinností uložených na zabezpečenie účelu výchovného opatrenia alebo neodkladných opatrení, ktorými je uložená táto povinnosť;
- § 45 ods. 1 písm. c) *zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov* na vykonávanie opatrení na predchádzanie vzniku, prehlbovania a opakovania krízových situácií dieťaťa v prirodzenom rodinnom prostredí alebo náhradnom rodinnom prostredí; porúch psychického, fyzického a/alebo sociálneho vývinu dieťaťa z dôvodu problémov v prirodzenom, náhradnom rodinnom prostredí, širšom sociálnom prostredí a v medziľudských vzťahoch, súvisiacich najmä s nad/užívaním psychoaktívnych látok, realizáciou návykových činností či závislostí niektorého z členov rodiny.

V Centre pre deti a rodiny Zmena budú vykonávané opatrenia (na základe súdneho nariadenia alebo odporúčania orgánu SPODaSK) zabezpečované ambulantnou a terénnou formou prostredníctvom programov:

- **Program 1: Orientácia,** § 12 ods. 1 písm. b), odborná diagnostika dieťaťa, rodiča alebo osoby, ktorá sa osobne stará o dieťa: program s diagnostickým a motivačným zameraním.
- **Program 2: Snaha**, § 11 ods. 3, písm. b) bod 3 a 4; § 12 ods. 1 písm. d); § 37 ods. 2, písm. d) zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine: výchovný program s edukačno-supportívnym a motivačným zameraním, zacieleným na riešenie problémov spojených s nad/užívaním psychoaktívnych látok či realizáciou návykových činností.
- **Program 3: Stabilita**, § 11 ods. 3, písm. b) bod 3; § 12 ods. 1 písm. d); § 37 ods. 2, písm. d) zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine: sociálny program s intervenčným a motivačným zameraním je zacielený na riešenie problémov spojených s nad/užívaním psychoaktívnych látok či realizáciou škodlivých návykových činností.
- **Program 4: Porozumenie,** uloženie povinnosti podrobiť sa sociálnemu poradenstvu, § 37 ods. 2. písm. d) zákona č. 36/2005 o rodine: ambulantné výchovné opatrenie, s poradensko-intervenčným zameraním je zacielený na optimalizáciu sociálneho fungovania rodiny narušeného v súvislosti s s nad/užívaním psychoaktívnych látok či realizáciou návykových činností, a to na základe dlhodobejšej spolupráce.
- **Program 5: Nová cesta** - vykonávanie opatrení v prirodzenom prostredí, § 11 ods. 3, písm. b), bod 2, 4 (k poskytovaniu opatrení podľa § 12 ods. 1 písm. d), § 11 ods. 3, písm. b) bod 3) zákona č. 305/2005 Z. z. o SPODaSK a § 37 ods. 2. písm. d) zákona č. 36/2005 o rodine): terénny program orientovaný na úpravu rodinných a sociálnych pomerov dieťaťa a podporu obnovy alebo rozvoja rodičovských zručností pre klientov zaradených do niektorého z ostatných programov CDR.

2.2 Cieľové skupiny

Klientela organizácie je tvorená skupinami užívateliek a užívateľov psychoaktívnych látok, osôb so škodlivými návykovými činnosťami, závislých, ich blízkych a spoluzávislých.

Prijímateľmi sociálnych služieb sú fyzické osoby, ktoré sa podľa § 2, ods. 2, písm. b) *zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov* nachádzajú v nepriaznivej sociálnej situácii, teda sú ohrozené sociálnym vylúčením alebo obmedzením schopnosti spoločensky sa začleniť a samostatne riešiť svoje problémy pre svoje životné návyky, spôsob života, závislosť od návykových látok alebo návykových škodlivých činností.

Opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately sú vykonávané, podľa § 3, ods. (1) *zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele v znení neskorších predpisov* pre dieťa (vo veku od 10 rokov), plnoletú fyzickú osobu, rodinu, skupinu a komunitu. Ide najmä:

- deti a dospelé osoby (vrátane rodičov a iných osôb, ktoré sa o dieťa osobne starajú), ktorých psychický, fyzický a/alebo sociálny vývin, zdravie, sociálne fungovanie či životná situácia sú ohrozené z dôvodu vlastného rizikového správania a nad/užívania psychoaktívnych látok, realizácie škodlivých návykových činností a/alebo závislosti (látková, nelátková), príp. ohrozené z dôvodu rizikového správania dieťaťa, rodiča alebo inej osoby, ktorá sa o dieťa osobne stará, nad/užívajúceho psychoaktívne látky a/alebo realizujúceho škodlivé návykové činnosti, alebo závislého (látková a nelátková závislosť) a dôsledkami tohto správania (vrátane násilia);

- a rodiny, ktorých rodinné prostredie je rizikové a funkčnosť je narušená z dôvodu nad/užívania psychoaktívnych látok, realizácie škodlivých návykových činností a/alebo závislosti (látkovej a nelátkovej) niektorého z členov a dôsledkov tohto správania (vrátane násilia).

Aj v roku 2019 zaznamenala organizácia nárast počtu klientely. Konkrétne, v komparácii s rokom 2018, je to nárast o 30,38 % (z počtu 237 v roku 2018 na počet 309 v roku 2019).

Tabuľka 1 Počet dlhodobých klientok a klientov v jednotlivých rokoch fungovania organizácie

Rok	Počet osôb	Medziročný nárast - počet	Medziročný nárast - %
2013	77	-	-
2014	112	35	45,45
2015	148	36	32,14
2016	172	24	16,22
2017	173	1	0,58
2018	237	64	36,99
2019	309	72	30,38

Hoci organizácia zaznamenala pomerne výrazný nárast počtu klientely nad/užívajúcej alkohol (o 31,40 %), veľmi podobný je trend aj u osôb nad/užívajúcich iné psychoaktívne látky (nárast o 30,77 %). Tzv. spoluzávislé osoby tiež vyhľadávajú pomoc organizácie pomerne často, aj v roku 2019 organizácia zaznamenala nárast (o 46,15 %).

Z hľadiska veku je najvýraznejší nárast v kategórii do 20 rokov (o 166,67 %) a v kategórii nad 60 rokov (o 55,56 %). Tieto zistenia potvrdzujú prognózy z predchádzajúcich rokov a zároveň potvrdzujú nevyhnutnosť postupného zásadnejšieho zamerania na predmetné cieľové skupiny. Táto prognóza v zásade potvrdzuje aj snahu o získanie akreditácie CDR, práve kvôli potrebe špecifickej pozornosti zameranej na najmladšie vekové skupiny a ich rodiny.

3 PERSONÁLNE ZABEZPEČENIE ODBORNEJ ČINNOSTI V ROKU 2019

Aj v roku 2019 bolo nevyhnutné zabezpečiť odborný prístup kvalifikovaným odborným tímom.

Zodpovednou zástupkyňou v rámci sociálnych služieb aj opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v kontexte vyššie popísaných programov je PhDr. Mgr. G. Šostáková, čo sa v porovnaní s minulým obdobím nemenilo. Vzhľadom na avízový odchod do dôchodku však túto činnosť bude nevyhnutné v budúcnosti presunúť na aktuálnu riaditeľku, štatutárnu zástupkyňu organizácie, príp. na inú osobu.

Štatutárna zástupkyňa / riaditeľka organizácie, Doc. PhDr. D. Šoltésová, PhD., je súčasne sociálnou pracovníčkou, vykonávajúc vybrané metódy, techniky a postupy sociálnej práce, hlavne v kontexte poskytovania špecializovaného sociálneho poradenstva. Je tiež **riadiacim orgánom organizácie**.

Odborné kapacity v pracovnom tíme boli v roku 2019 zabezpečené troma sociálnymi pracovníčkami (z toho jedna je zároveň zodpovednou zástupkyňou, druhá je zároveň riaditeľkou organizácie), krízovým pracovníkom, psychologičkou a psychológom. V kontexte **odborného zabezpečenia činnosti** organizácia úzko spolupracuje s ďalšími osobami: najmä finančnou a dlhovou poradkyňou, právnikom / advokátom, projektovou manažérkou. **Administratívne je činnosť organizácie** zabezpečená najmä riaditeľkou, ekonómkou a projektovou manažérkou, IT odborníkom (správcom webovej stránky).

Pracovný tím bol konštituovaný tak, aby reflektoval nevyhnutnosť multidisciplinarity v riešení problematiky, na ktorú je činnosť organizácie zameraná. Zamestnankyne a zamestnanec organizácie spĺňajú kvalifikačné predpoklady vo vzťahu ku akreditovaným programom aj kvalifikačné predpoklady podľa platnej legislatívy, konkrétne *zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov* a *zákona č. 219/2014 Z. z. o sociálnej práci a podmienkach na výkon niektorých odborných činností v oblasti sociálnych vecí a rodiny a o zmene a doplnení niektorých zákonov*.

Zamestnankyne a zamestnanci organizácie ku 31. decembru 2019: v pracovnoprávnych vzťahoch organizácia využívala pracovné pomery aj vzťahy založené dohodami. V **pracovnom pomere** mala organizácia v roku 2019 celkom tri sociálne pracovníčky, jedného krízového pracovníka, jednu psychologičku, jedného psychológa (na polovičný úväzok, na dobu určitú, do konca roka), jednu ekonómku / účtovníčku, jednu projektovú manažérku, jednu upratovačku.

V rámci **vzťahov založených dohodami** išlo o zabezpečenie odborných činností dlhového poradenstva (v spolupráci s dlhovou a finančnou poradkyňou), právne služby (zabezpečené právnikom / advokátom a právničkou), spravovanie webovej stránky (IT odborníkom), dizajnové služby (zabezpečené architektkou / projektantkou), moderátorské a expertízne činnosti (v spolupráci s externou moderátorkou).

K 31. decembru 2019 požiadala psychologička o ukončenie pracovného pomeru. Táto situácia si vyžiadala urýchlené hľadanie riešenia. Vzhľadom na narastajúce počty klientely a v súvislosti s nevyhnutnosťou špecializovať sa vo vymedzených oblastiach danej problematiky bude nevyhnutné v budúcnosti posilniť odborný tím – to sa týka krízovej intervencie, špecializovaného sociálneho poradenstva i psychologickej starostlivosti. Ak bude financovanie pre budúci rok adekvátnejšie a stabilnejšie, bude nevyhnutné, aby permanentnou súčasťou odborného tímu boli dve osoby zabezpečujúce psychologickú starostlivosť na plný úväzok. V súčasnosti je možné podporiť odborný tím dobrovoľníčkami, resp. dobrovoľníkmi z minulosti, v prípade naplnenia kvalifikačných predpokladov pre výkon tejto činnosti, príp. realizáciou výberového konania na uvedenú pozíciu.

Členky a členovia odborného tímu v roku 2019 absolvovali individuálnu a skupinovú **supervíziu**, realizovanú podľa dojednaného supervízneho programu, a množstvo ďalších vzdelávacích podujatí za účelom zvyšovania odborných spôsobilostí.

Vo vzťahu k **dobrovoľníčkam a dobrovoľníkom**, organizácia aj v roku 2019 vyvíjala aktívnu činnosť, zväčša išlo o odborníčky pomáhajúcich profesií, študentky a študentov vysokých škôl, jedna študentka a jeden študent boli z gymnázií.

4 MIMORIADNE UDALOSTI V ROKU 2019

V roku 2019 nenastali mimoriadne udalosti, ktoré mali zásadný vplyv na výkon odbornej činnosti organizácie. V úvode roka bola prijatá sociálna pracovníčka, ktorá nahradila na pracovnej pozícii odchádzajúcu zamestnankyňu. Uvedené bolo nevyhnutné kvôli zabezpečeniu kontinuality vykonávaných aktivít projektu Z bludiska závislostí v rámci operačného programu Ľudské zdroje, výzvy Podpora výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v otvorenom prostredí a zefektívnenie resocializácie drogových a iných závislostí, na prioritnej osi 4. Sociálne začlenenie (Investičná priorita 4.2 Zlepšenie prístupu k cenovo prístupným, trvalo udržateľným a kvalitným službám vrátane zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb všeobecného záujmu v Špecifickom cieli 4.2.1 Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť).

Rovnako bol na polovičný úväzok prijatý psychológ, a to najmä kvôli potrebe personálneho zabezpečenia rastúceho objemu činnosti kvôli zvýšenému počtu klientely. Psychológ bol prijatý na jeho žiadosť na dobu určitú, do konca roka. Po ukončení spolupráce boli vyhodnotené prínosy druhého psychológa v organizácii a ukázalo sa, že organizácia potrebuje dve osoby zabezpečujúce psychologickú starostlivosť. K 31.12.2019 požiadala o ukončenie pracovného pomeru aj psychologička, ktorá v organizácii pracovala od roku 2015. Vzhľadom na uvedené bolo nevyhnutné v pomerne krátkom čase zabezpečiť kvalifikovanú psychologičku, čo sa podarilo ešte v priebehu mesiaca december 2019, s nástupom na plný pracovný úväzok od 2.1.2020. Týmto bola psychologická starostlivosť v organizácii zabezpečená bez obmedzení.

K inej zmene osôb, zodpovedných za či kompetentných vykonávať akreditované či registrované služby a opatrenia, nedošlo. Nastala výmena na pozícii riaditeľky / štatutárnej zástupkyne, ako vyplýva aj z predchádzajúceho textu. Pozíciu aktuálne zastáva sociálna pracovníčka organizácie. Zmena nastala s účinnosťou od 27.6.2019. Novovymenovaná riaditeľka vyjadrila snahu pokračovať v trendoch a zabezpečiť udržanie dostupnosti a zvýšenie kvality poskytovanej odbornej pomoci o. i. aj zameraním na ďalšie oblasti odbornej činnosti. Uvedené argumentovala aj potrebou výraznejšej intervencie smerom k zmene spoločenskej optiky voči klientele organizácie.

V budúcnosti, v prípade zabezpečenia stabilnejšieho financovania činnosti organizácie, bude nevyhnutné posilniť odborný tím, okrem druhého psychológa či psychologičky je nevyhnutné posilniť aj oblasť sociálnej práce.

5 FINANCOVANIE ČINNOSTI V ROKU 2019

Financovanie činnosti organizácie bolo v roku 2019 pomerne stabilné, prvýkrát od vzniku organizácie. Činnosť bola financovaná viaczdrojovo.

Od decembra 2017 organizácia realizuje projekt *Z bludiska závislostí*, s podporou Implementačnej agentúry. V roku 2019 získala organizácia podporu aj dotačnú podporu z Mesta Prešov (projekt *Zdraví občania – zdravé rodiny – zdravé komunity II.*, s celkovou sumou podpory vo výške 1.126 eur) a z programu Sociálne služby Prešovského samosprávneho kraja (projekt *Rozvoj kvality služieb v programe Celostný manažment pomoci závislým a ich rodinám* s celkovou sumou podpory vo výške 1.000 eur).

Ako vyplýva zo *zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov* a *zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov*, zväčša bolo financovanie zabezpečené príspevkami a dotáciami z obce a vyššieho územného celku. V roku 2019 bolo už posilnené financovanie terénnej sociálnej služby krízovej intervencie. Hoci v plnej miere nereflektovala výška poskytnutého príspevku vysoký percentuálny nárast klientely, občanov mesta Prešov, bolo možné udržať pracovné miesto (s polovičným pracovným úväzkom) terénneho pracovníka a pokračovať v tomto druhu činnosti, ktorý je vzhľadom na charakter zamerania a špecifiká cieľovej skupiny nevyhnutný pre zabezpečenie kvalitnej a dostupnej pomoci.

Kompletný prehľad príjmov a výdavkov, spolu s konečným výsledkom hospodárenia organizácie za rok 2019 bude dostupný po finalizácii účtovnej činnosti a spracovaní daňového priznania, a to v súlade s príslušnými ustanoveniami § 33 a § 34 *Zákona č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby*. V Tabuľke 2 sú uvedené príjmy a výdavky z minulých rokov a predbežné dáta z účtovníctva za rok 2019 ku dňu spracovania tejto správy. Aj z uvedeného dôvodu nie je možné k dnešnému dňu uviesť ekonomicky oprávnené náklady na jedného klientka. Aj tento ukazovateľ bude dostupný po finalizácii účtovníctva a spracovaní daňového priznania. Všetky kompletné údaje budú zapracované do finálnej verzie výročnej správy, ktorá bude v súlade so zákonom uložená do verejnej časti registra účtovných závierok a zverejnená na webovom sídle organizácie.

Tabuľka 2 Prehľad príjmov a výdavkov v jednotlivých rokoch fungovania organizácie

Rok	Dotácie	Príspevky a dary	Celkové výnosy	Mzdové náklady	Celkové náklady	Rozdiel výnosov a nákladov
2013	7.102	4.356	11.458	15.829	23.554	- 12.096
2014	22.452	5.529	28.600	24.346	35.492	- 6.892
2015	35.595	2.379	38.792	39.094	52.733	- 13.941
2016	27.161	2.678	36.776	33.579	42.323	- 5.547
2017	49.140	9.873	62.569	33.249	63.372	- 803
2018	108.241	11.071	123.274	92.801	126.117	- 2.843
2019	141.097	0	143.909	107.357	144.063	-154

Ekonomicky oprávnené náklady na jedného klienta boli 446,98 eur na osobu na rok (2019).

5.1 Ročná účtovná závierka

Nezisková organizácia účtuje v sústave podvojného účtovníctva a vedie vo svojom účtovníctve oddelene výnosy a náklady spojené s hlavnou činnosťou s rozúčtovaním na projekty a výnosy a náklady spojené so zdaniteľnou činnosťou.

Ročná účtovná závierka organizácie za rok 2019 bola zostavená dňa 15.7.2020. Vzhľadom na zmenu legislatívy, v roku 2020 nebolo potrebné overenie audítorom. Následne bola predložená správnej rade organizácie. Ako aj vyplýva z Tabuľky 2:

- náklady spolu boli v roku 2019 144.063 eur,
- výnosy spolu boli v roku 2019 143.909 eur,
- výsledok hospodárenia za rok 2019 predstavuje sumu -154 eur.

6 NÁKLADY NA ČINNOSŤ V OBLASTI VÝSKUMU A VÝVOJA

V organizácii sa ani v roku 2019 nerealizovala výskumná a vývojová činnosť.

7 ÚDAJE O VLASTNÝCH AKCIÁCH A INÝCH PODIELOCH

Organizácia nevlastní vlastné akcie, ani žiadne obchodné podiely v iných subjektoch.

8 NÁVRH NA ROZDELENIE ZISKU ALEBO VYROVNANIE STRATY

Rozdelenie výsledku hospodárenia za účtovné obdobie 2019 vo výške -154 eur rozhodne správna rada organizácie. Návrh bude predložený s týmto textom: „hospodársky výsledok – účtovná strata vo výške 154 eur bude preúčtovaná na účet nevysporiadaný výsledok hospodárenia minulých rokov".

9 ZLOŽKY ORGANIZÁCIE V ZAHRANIČÍ

Organizácia nemá žiadne organizačné zložky v zahraničí.

10 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Ani v roku 2019 organizácia nevykonávala činnosť, ktorá by mala, resp. mohla mať negatívny dopad na životné prostredie. Tuhý komunálny odpad organizácie je prechodne zhromažďovaný v uzatvorených kontajneroch na prevádzkovom dvore prenajímateľa nebytových priestorov COOP Jednota Prešov. Odvoz odpadu je zabezpečovaný prenajímateľom jedenkrát týždenne. V priestoroch organizácie sú k dispozícii odpadové koše v dostatočnom počte. V organizácii sa separuje papier a plast. V priestoroch na osobnú hygienu sú uzatvárateľné, ľahko udržiavateľné nádoby, ktoré sa vysypávajú denne. Objekt je odkanalizovaný do verejnej kanalizácie mesta Prešov.

11 PREDPOKLADANÝ BUDÚCI VÝVOJ ČINNOSTI ORGANIZÁCIE

V roku 2020 má organizácia snahu zachovať svoje smerovanie, napĺňať svoje poslanie a približovať sa k formulovanej vízii. Činnosť organizácie je potrebné výraznejšie

prispôsobovať komunite a jej potrebám. Pritom sa nejedná len o odbornú činnosť, ale najmä o ponuku vzdelávacích možností a intenzívnejšie zapojenie do publikačnej a vedecko-výskumnej činnosti. V tomto ohľade bude nevyhnutné posilniť odborný tím tak, aby ostávali kapacity aj na tento typ činnosti, spolu s prezentáciou zistení na verejných fórach. Tiež je zrejmé, že ak je jedným z cieľov organizácie prispieť k zmene spoločenskej optiky smerom k destigmatizácii duševných porúch (a teda aj závislostí), je potrebné výraznejšia mediálna podpora a príp. organizácia mohutnejších kampaní, aj na úrovni celej komunity.

Z uvedených dôvodov, spolu so zdokumentovaným permanentným nárastom počtu klientov a klientok, bude nevyhnutné v roku 2020 navýšiť počet členiek či členov odborného tímu. Tento zámer bude možné uskutočniť aj v súvislosti s postupnou stabilizáciou financovania, hoci, vzhľadom na charakter financovania nemožno predpokladať úplnú stabilitu aj v ďalších rokoch (v súvislosti s blížiacimi sa voľbami a predpokladanými zmenami na decíznych pozíciách aj v súvislosti s ukončením projektu s podporou IA MPSVaR SR v roku 2021). Tieto skutočnosti potvrdzujú fakt, ktorý bol vo výročnej správe konštatovaný aj v minulom roku, a to, že je nevyhnutné venovať intenzívnejšiu pozornosť marketingu a finančnému manažmentu.

Trendy vo vývine klientely viedli organizáciu k snahe o získanie možnosti ponúkať pomoc aj so špecifickým zameraním na problematiku detí a mladistvých v rodinách (CDR Zmena), čo sa v roku 2019 aj podarilo. Ostáva však doriešiť intenzívnejšiu aktivizáciu smerom k najstarším vekovým kategóriám klientely, a to aj v prípadoch, ak ide o prijímateľov iných sociálnych služieb (príp. aj pobytovou formou). V oboch prípadoch je tiež potrebné uviesť, že organizácia kvôli dosiahnutiu týchto zámerom tiež zásadným spôsobom podporuje ďalšie vzdelávanie a zvyšovanie odborných spôsobilostí členov a členiek odborného tímu.

12 ZHODNOTENIE PRÍNOSOV ODBORNEJ ČINNOSTI V ROKU 2019

Zásadným prínosom odborného pôsobenia organizácie, ale hlavne aktívneho a intenzívneho pôsobenia zakladateľky organizácie v oblasti pomoci predmetnej cieľovej skupine, PhDr. Mgr. G. Šostákovej, je aj nominácia na ocenenie, ktoré získala v Národnej cene Dobré srdce 2019. Túto anketu organizovala Asociácia poskytovateľov sociálnych služieb v Bratislave za účelom ocenenia najlepších pracovníkov a iných aktérov v oblasti poskytovania sociálnych služieb na Slovenku. PhDr. Mgr. G. Šostáková postúpila medzi tri najlepšie adeptky na ocenenie v kategórii Odborný pracovník v sociálnych službách.

Týmto nielen potvrdila význam služby, ako je koncipovaná a poskytovaná, ale zároveň využila možnosti k propagácii kľúčových princípov organizácie – ako rešpekt, ľudské práva, verejné zdravie, bezpečnosť a nestigmatizujúci prístup.

Prínosy odbornej činnosti organizácie je možné následne vymedziť vo viacerých oblastiach.

- nárast počtu klientely (v každom druhu a type poskytovanej pomoci, t. j. základné a špecializované sociálne poradenstvo, krízová intervencia, opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, online poradenstvo) automaticky zvyšuje informovanosť komunity o možnosti pomoci, hoci zároveň vyžaduje posilnenie personálnych kapacít organizácie;

- organizácia získala akreditáciu pre Centrum pre deti a rodiny Zmena, čím sa umožnila formalizácia odbornej činnosti s detskou klientelou a rodinami;
- organizácia pripravila viaceré vzdelávacie podujatia pre širšiu verejnosť (18.9.2019 Psychológia rozhodovania: Naozaj sa rozhodujeme racionálne?; 16.10.2019 Duševné zdravie: Čo by sme mali (ne)vedieť?; 23.10.2019 Religiozita a duševné zdravie; 5.11.2019 Obraz vs. realita a niečo medzi tým);
- organizácia podporovala spoluprácu v rámci sieťovania a tvorby (existujúcich i nových) partnerstiev. Nové možnosti spolupráce sa ukazujú najmä v súvislosti s ÚPSVaR v regióne a viacerými psychiatrickými ambulanciami (v regióne i mimo), pričom zásadný význam má najmä aktívna spolupráca s OLÚP Predná Hora, CPLDZ Košice, MyMamy, o. z., adiktologická ambulancia Remedis, s.r.o. Brno, psychiatrické oddelenie FNsP J. A. Reimana v Prešove;
- organizácia realizovala významné odborné podujatie pre odbornú aj laickú verejnosť v komunite – odbornú diskusiu formou okrúhleho stola, na tému *Prevencia v oblasti užívania drog a škodlivých návykových činností – perspektívy a limity*. Diskusie sa aktívne zúčastnili významné autority v predmetnej oblasti, ktoré zároveň zastupovali organizácie pôsobiace v danej oblasti (PhDr. V. Stanislav, PhD. MPH, OLÚP Predná Hora; PhDr. V. Hybenová, CPPPaP Prešov; JUDr. V. Feľbaba, 1. zástupca primátorky Mesta Prešov; Mgr. B. Horváthová, Komisia MZ SR pre tvorbu nových a inovovaných postupov pre výkon prevencie, SKSPaASP; PhDr. I Tarabčáková, odbor školstva PSK; Bc. et Bc. D. Věchet, Remedis, s. r. o., Brno; Mgr. P. Knapík, OLÚP Predná Hora; Mgr. K. Poláková, Trojlístok, n.o.; M. Scheibel, Gymnázium na Konštantínovej ul. v Prešove);
- činnosť a výsledky organizácie boli prezentované na viacerých odborných a vedeckých podujatiach. K najvýznamnejším patrí najmä aktívne vystúpenie na 11. bojnickej AT konferencii v dňoch 11.-13.10.2019 v Bojniciach (organizovala Sekcia drogových závislostí SPsS SLS) a na konferencii Prednohorské dni v dňoch 30.-31.5.2019 na Prednej Hore;
- vzhľadom na komplexnosť problematiky psychoaktívnych látok a návykových činností s inými sociálno-patologickými javmi organizácia pokračovala v účasti na projekte implementácie Národného projektu Podpora ochrany detí pred násilím (NP PODNP , ITMS +2014; 312041M679);
- osobitný význam v činnosti organizácie majú preventívne aktivity. Tie sú zamerané na širšie kontexty duševného zdravia a destigmatizácie duševných porúch, sú realizované s využitím zážitkových a diskusných metód, využívajúc partnerský prístup a rešpekt. Aj v roku 2019 organizácia realizovala tieto programy pre základné a stredné školy, pre väznice v Prešove a v Sabinove a pre klientov a klientky ÚPSVaRu v Prešove a Sabinove;
- činnosť v rámci projektových zámerov sú síce často nízko finančne efektívne, ale jednotlivé projektové aktivity majú potenciál zásadných dopadov na laickú alebo odbornú verejnosť v komunite prostredníctvom diseminácie skúseností a informácií. Preto aj v roku 2019 organizácia realizovala neformálnu besedu, pripravila viaceré vzdelávacie podujatia pre širokú verejnosť a pre klientov a klientky organizácie, zorganizovala každoročné odborné podujatie – tento rok odbornú diskusiu formou okrúhleho stola so zameraním na prevenciu v oblasti užívania psychoaktívnych látok a škodlivých návykových činností (ako je vyššie uvedené);

- pre kvalitné sociálne fungovanie je kľúčové aj byť zaradení do pracovného procesu (príp. pripravovať sa na povolanie), čo sa u klientely v roku 2019 darilo. Len u dvoch klientov a jednej klientky bol identifikovaný problém dlhodobej nezamestnanosti;
- dôležitým indikátorom efektivity programov je aj funkčnosť rodín klientely. V roku 2019 organizácia evidovala rozvod v dvoch rodinách;
- štatistické údaje o klientele za rok 2019 sú uvedené v Prílohe.

14. júla 2020

Doc. PhDr. Denisa Šoltésová, PhD.
riaditeľka / štatutárna zástupkyňa

Príloha Prehľad klientely organizácie za rok 2019 (k 21. januáru 2020)

Celkový počet klientov a klientok		309 klientov a klientok	
Závislosť od alkoholu		159	52 %
Nelátkové závislosti		40	13%
Spoluzávislé klientky a klienti		76	25 %
Klientky a klienti závislí od psychoaktívnych látok		34	11 %
Rod	muž	169	55 %
	žena	140	45 %
Miesto bydliska	Prešov	186	60 %
	PSK (mestá + obce)	123	40%
Vzdelanie	SŠ	229	74 %
	VŠ	60	19 %
	ZŠ	20	7 %
Rodinný stav	vydaté/ženatí	98	42 %
	rozvedení	52	17 %
	slobodní	118	38 %
	ovdovelí	10	3 %
Vek	do 20 rokov	16	5 %
	21 – 30 rokov	56	18 %
	31 – 40 rokov	80	26 %
	41 - 50 rokov	69	22 %
	51 – 60 rokov	60	19 %
	61 a viac	28	9 %